

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2020. gada 5. martā
(OR. en)

6650/20

ENV 160
ENER 77
IND 29
TRANS 102
ENT 27
SAN 77
AGRI 83

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Datums:	2020. gada 5. marts
Saņēmējs:	delegācijas
Iepr. dok. Nr.:	6338/20
Temats:	Gaisa kvalitātes uzlabošana – Padomes secinājumi

Pielikumā ir izklāstīti Padomes secinājumi par minēto tematu, kurus Padome pieņēma
3754. sanāsmē 2020. gada 5. martā.

**Gaisa kvalitātes uzlabošana
- Padomes secinājumi -**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

1. ATGĀDINA par paziņojumu "Eiropa, kas aizsargā: tīru gaisu ikvienam" ¹, kurā ir izklāstīti ES politikas centieni atbalstīt un veicināt izmaksu ziņā lietderīgus pasākumus emisiju samazināšanai dažādās nozarēs, kurus dalībvalstis veic, lai sasniegtu savus valsts emisiju samazināšanas mērķus un ievērotu apkārtējā gaisa kvalitātes standartus, un kurā tiek atzītas kopīgi veiktās darbības, apzinātas finansēšanas iespējas, sniegts pārskats par pašreizējo stāvokli un atbilstību un ierosinātas turpmākas izpildes darbības un turpmākā rīcība;
2. ATGĀDINA, ka saskaņā ar 7. vides rīcības programmu būtu jānodrošina, ka līdz 2020. gadam āra gaisa kvalitāte Savienībā ir ievērojami uzlabojusies, tuvojoties PVO ieteiktajiem līmeņiem; ²
3. ATGĀDINA par pirmo ES tīrā gaisa perspektīvu pārskatu ³, kurā ir prognozēts, ka, pilnībā īstenojot pasākumu kopumu, ko likumdevēji ir pieņēmuši kopš 2013. gada programmas "Tīru gaisu Eiropā", līdz 2030. gadam lielākajā daļā ES var panākt tādas smalko daļiņu koncentrācijas, kas ir zemākas par Pasaules Veselības organizācijas (PVO) pamatnostādnēs noteikto vērtību, un nodrošināt, ka būtiski mazinās ietekme uz veselību;

¹ Dok. 9048/18.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 1386/2013/ES (2013. gada 20. novembris) par vispārējo Savienības vides rīcības programmu līdz 2020. gadam "Labklājīga dzīve ar pieejamajiem planētas resursiem" (OV L 354, 28.12.2013., 171. lpp.).

³ Dok. 10360/1/18 REV 1.

4. ATGĀDINA savus secinājumus par Eiropas Revīzijas palātas Īpašo ziņojumu Nr. 23/2018 "Gaisa piesārņojums: mūsu veselība joprojām nav pietiekami aizsargāta"⁴, kuros Padome uzsvēra, ka ir nepieciešams veikt turpmākus efektīvus pasākumus saistībā ar gaisa kvalitāti un saskaņot tiesību aktus visās Savienības politikas jomās, kā arī ņemt vērā jaunākos zinātniskos pierādījumus par ietekmi uz cilvēku veselību un PVO pamatnostādnes;
5. ATZINĪGI VĒRTĒ Gaisa kvalitātes direktīvu atbilstības pārbaudi⁵ un ŅEM VĒRĀ tās konstatējumus; PIENĒM ZINĀŠANAI secinājumu, ka Gaisa kvalitātes direktīvas kopumā atbilst paredzētajam mērķim un saskan ar vispārējo ES tīra gaisa politikas satvaru, tostarp jo īpaši ar Direktīvu par valstīm noteikto maksimāli pieļaujamo emisiju (*NEC*); ATZĪST, ka Gaisa kvalitātes direktīvas veido saskaņotu regulatīvo pamatu gaisa kvalitātes uzlabošanai ES un saskaņotiem gaisa kvalitātes novērtēšanas kritērijiem visā ES;
6. ATZĪST, ka ES tīra gaisa politika ir ievērojami palīdzējusi uzlabot gaisa kvalitāti ES un salīdzinājumā ar 2008. gadu mazāk cilvēku ir pakļauti kaitīgam gaisa piesārņojumam; tomēr UZSVER, ka gaisa piesārņojums joprojām ir svarīgākais ar vidi saistītais veselības problēmu cēlonis ES, kurš saskaņā ar aplēsēm katru gadu izraisa vairāk nekā 400 000 priekšlaicīgas nāves gadījumu; ATGĀDINA, ka īpaši apdraudēti ir iedzīvotāji pilsētu teritorijās; ATZĪST, ka gaisa piesārņojums kaitīgi ietekmē ekosistēmas un veicina bioloģiskās daudzveidības zudumu;
7. ATZINĪGI VĒRTĒ to, ka Gaisa kvalitātes direktīvas ir sekmējušas reprezentatīva kvalitatīva gaisa kvalitātes monitoringa izveidi, tajās ir noteikti skaidri gaisa kvalitātes standarti un tās ir veicinājušas apmaiņu ar uzticamu, objektīvu un salīdzināmu informāciju par gaisa kvalitāti starp visām dalībvalstīm, tostarp sabiedrībai kopumā, kā rezultātā ir palielinājusies sabiedrības informētība un tiek atbalstīta gaisa kvalitātes standartu īstenošana un izpilde; tomēr ATZĪST, ka ir paustas zināmas bažas par to, ka atsevišķi noteikumi dažos gadījumos pieļauj zināmu rīcības brīvību attiecībā uz monitoringa tīkla izstrādi;

⁴ Dok. 15782/18.

⁵ Dok. 14712/19.

8. UZSVER, ka noteiktie gaisa kvalitātes standarti, jo īpaši robežvērtības, pēdējo desmit gadu laikā ir ievērojami sekmējuši gaisa kvalitātes uzlabošanos; tādēļ UZSKATA, ka ir būtiski turpināt izmantot robežvērtības, lai aizsargātu iedzīvotāju veselību; ATZĪST, ka Gaisa kvalitātes direktīvas tomēr nav bijušas pilnībā efektīvas un pastāv iespējas uzlabot pašreizējo regulējumu, lai nodrošinātu, ka visā ES tiek panākta laba gaisa kvalitāte tā, lai tiktu novērsta kaitīga ietekme uz cilvēka veselību un vidi kopumā;
9. VĒRŠ UZMANĪBU uz konstatējumu, ka Gaisa kvalitātes direktīvās noteiktā prasība veikt korektīvas darbības novēroto pārsniegumu gadījumos ir bijusi izšķiroša, lai veicinātu gaisa kvalitātes uzlabošanos, taču ATZĪST, ka ar vietējā, valsts un ES līmenī veiktajām darbībām ne vienmēr ir bijis pietiekami, lai panāktu atbilstību gaisa kvalitātes standartiem un lai pārsniegumi būtu pēc iespējas mazāki, un vairākās jomās joprojām pastāv īstenošanas problēmas, tostarp ir jānodrošina rīcības saskaņotība gan starp dažādiem pārvaldības līmeņiem, gan starp dažādām nozarēm;
10. ATZINĪGI VĒRTĒ Komisijas izvirzīto mērķi, kas izklāstīts tās paziņojumā par Eiropas zaļo kursu, – turpināt cīnīties pret piesārņojumu, izmantojot preventīvas un korektīvas darbības, kā arī tajā plānotās darbības gaisa piesārņojuma problēmas risināšanai; UZSVER, ka ir svarīgi izmantot pieredzi, kas gūta, izvērtējot spēkā esošos tiesību aktus gaisa kvalitātes jomā, tostarp atbilstības pārbaudes rezultātus, lai apsvērtu, vai pašreizējais tiesiskais regulējums būtu jāpārskata nolūkā nodrošināt efektīvāku un lietderīgāku gaisa kvalitātes noteikumu īstenošanu un izpildi, ņemot vērā jaunākos zinātniskos pierādījumus par ietekmi uz cilvēka veselību un vidi; UZSVER, ka attiecībā uz visiem tiesību aktu priekšlikumiem attiecīgos gadījumos būtu jāveic visaptverošs ietekmes novērtējums;

11. ATZINĪGI VĒRTĒ Komisijas nodomu ierosināt pārskatīt gaisa kvalitātes standartus un SAGAIDA diskusijas par šādiem priekšlikumiem, tostarp par ES gaisa kvalitātes standartu iespējamu ciešāku saskaņošanu ar PVO gaisa kvalitātes pamatnostādņēm, kuras pašlaik tiek pārskatītas un atjauninātas; UZSVER, ka gaisa kvalitātes standartu stiprināšanas galvenais mērķis ir samazināt gaisa piesārņojuma negatīvo ietekmi uz veselību un vidi; UZSVER, ka ir svarīgi tiekties sasniegt PVO pamatnostādņēs noteiktos gaisa kvalitātes līmeņus, tādējādi veicinot attiecīgo Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu; tomēr AR BAŽĀM NORĀDA, ka, neraugoties uz centieniem samazināt gaisa piesārņojumu gan ES, gan dalībvalstu līmenī, daudzās dalībvalstīs joprojām netiek ievēroti gaisa kvalitātes standarti attiecībā uz dažiem piesārņotājiem un ka visos līmeņos iespējami drīz ir vajadzīga atbilstoša rīcība;
12. MUDINA Komisiju papildināt gaisa kvalitātes standartu pārskatīšanu, jo īpaši attiecībā uz robežvērtībām, kas ir bijušas efektīvas un joprojām ir būtiskas, lai nodrošinātu minimālo aizsardzības līmeni, un papildus apsvērt, kā pieeja, kas balstīta uz vidējiem iedarbības rādītājiem, varētu palīdzēt samazināt vispārējo iedarbību uz iedzīvotājiem visos apgabalos, vienlaikus ņemot vērā ietekmi uz neaizsargātajām grupām, noteiktajās zonās un aglomerācijās saskaņā ar Direktīvu 2008/50/EK ⁶ un uzlabot cilvēka veselību; turklāt AICINA Komisiju apsvērt iespēju pārskatīt pašreizējos gaisa kvalitātes standartus attiecībā uz ozonu, ņemot vērā dažādu ozona līmeņus ietekmējošo faktoru – piemēram, ģeogrāfisko un klimatisko apstākļu, – izvērtējumu;
13. NORĀDA, ka galvenie gaisa piesārņojuma avoti ES ir gan autotransports, gan ar autoceļiem nesaistīts transports; komerciālais, institucionālais un mājsaimniecību sektors, tostarp mājokļu apkure; enerģijas ražošana un sadale; enerģijas izmantošana rūpniecībā; rūpniecības procesi un produktu lietojums; lauksaimniecība un atkritumi;

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/50/EK (2008. gada 21. maijs) par gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai (OV L 152, 11.6.2008., 1. lpp.).

14. UZSVER, ka efektīvai tīra gaisa politikai ir vajadzīga integrēta pieeja, ar ko nodrošina regulāri izvērtētu saskaņotību ar citām vides politikas jomām un ar visām citām attiecīgajām politikas jomām, tostarp ES tiesību aktiem par emisiju avotiem, piemēram, klimata, rūpniecības, enerģētikas, transporta un lauksaimniecības jomā, un ar ko labāk tiek izmantota sinerģija starp visām politikas jomām, izmantojot arī aprites ekonomikas piedāvātās iespējas, vienlaikus izvairoties no piekāpšanās; UZSVER, ka ir jānodrošina papildu ieguvumi starp rīcību klimata politikas jomā un gaisa kvalitāti, kā pienācīgi novērtēts Komisijas paziņojumā "Tīru planētu – visiem! Stratēģisks Eiropas ilgtermiņa redzējums par pārticīgu, modernu, konkurētspējīgu un klimatneitrālu ekonomiku" ⁷, kuru rezultātā tiktu panākti uzlabojumi saistībā ar gaisa kvalitāti, cilvēka veselību un ekosistēmām;
15. UZSVER, ka gaisa kvalitātes mērķi būtu pilnībā jāatspoguļo ES tiesību aktos par emisiju avotiem un jaunu nozaru iniciatīvu izstrādē saskaņā ar Eiropas zaļo kursu, tostarp attiecībā uz viedo mobilitāti, nozaru viedo integrāciju, atjaunojamo energoresursu enerģiju, ēku renovāciju, mājokļu apkuri, lauksaimniecību un rūpniecību, tostarp enerģijas ražošanu; šajā sakarā UZSVER ES un dalībvalstu kopīgo atbildību saglabāt un uzlabot gaisa kvalitāti; AICINA Komisiju nodrošināt, ka visi priekšlikumi ES tiesību aktiem par emisiju avotiem pietiekami veicina gaisa kvalitātes standartu sasniegšanu;
16. UZSKATA, ka ir regulāri jāpārbauda ES tīra gaisa politikas pasākumu kopuma ietekme kopumā; šajā sakarā NORĀDA, ka tīrā gaisa perspektīvu pārskatīšana, ko veic reizi divos gados, nodrošina regulāri atjauninātu informāciju par gaisa kvalitātes stāvokli ES un 2020. gadā ir paredzēts pieņemt pirmo Komisijas ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par gūtajiem panākumiem *NEC* direktīvas īstenošanā; tāpat NORĀDA, ka pašlaik notiek Rūpniecisko emisiju direktīvas izvērtēšana, kurā tiks sīkāk izvērtēta saikne starp tiesību aktiem gaisa kvalitātes jomā un tiesību aktiem, ar ko ierobežo lielāko rūpniecisko iekārtu un sadedzināšanas iekārtu emisijas Eiropā, un AICINA Komisiju nodrošināt, lai tiktu pievērsta uzmanība visiem relevantajiem rūpnieciskajiem gaisa piesārņojuma avotiem;

⁷ Dok. 15011/18.

17. UZSVER – atbilstības pārbaudē tika konstatēts, ka ar ES enerģētikas un klimata politiku kopumā tiek atbalstīta gaisa kvalitātes uzlabošana; UZSVER, ka ir būtiski, lai jaunās energoefektivitātes un emisiju prasības saskaņā ar Ekodizaina direktīvu, tostarp attiecībā uz sildītājiem un katliem, un jaunie ES ilgtspējas kritēriji saskaņā ar Atjaunojamo energoresursu direktīvu ⁸, kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) reformu, kā arī valstu gaisa piesārņojuma ierobežošanas programmām (*NAPCP*) un nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem (*NECP*), veicinātu pastāvīgu saskaņotību un sinerģiju, vienlaikus izvairoties no piekāpšanās, piemēram, gadījumā, kad gan mājokļu apkurē, gan vidējas jaudas sadedzināšanas iekārtās tiek izmantota biomasas;
18. ATZINĪGI VĒRTĒ Komisijas nodomu veikt turpmākas darbības attiecībā uz transporta nozares dekarbonizāciju, lai panāktu bezemisiju mobilitāti, kam būtu jārada arī papildu ieguvumi saistībā ar gaisa kvalitāti; PIEKRĪT, ka ir svarīgi risināt jautājumu par gaisa piesārņojumu, ko rada emisijas no transporta, jo īpaši pilsētās, tostarp jautājumu par importētu lietoto transportlīdzekļu ietekmi; ATZINĪGI VĒRTĒ Komisijas nodomu ierosināt stingrākus gaisa piesārņotāju emisiju standartus transportlīdzekļiem ar iekšdedzes motoru, ņemot vērā arī piesārņotājus, kas vēl netiek reglamentēti; MUDINA pastiprināti pārbaudīt ekspluatācijā esošu, ar iekšdedzes dzinēju aprīkotu transportlīdzekļu atbilstību piesārņotāju emisiju standartiem, īpašu uzsvaru liekot uz testēšanu reālos braukšanas apstākļos;
19. ATZINĪGI VĒRTĒ Komisijas nodomu ierosināt turpmākas darbības, ar ko samazina jūras transporta radītās emisijas, vienlaikus ņemot vērā starptautiskās kuģniecības globālo raksturu, un iekšējo ūdensceļu kuģniecības emisijas, un pasākumus gaisa kvalitātes uzlabošanai ostās un lidostu tuvumā; šajā sakarībā ATBALSTA centienus, kurus *COP 21* attiecībā uz Vidusjūru īstenojušas Barselonas konvencijas līgumslēdzējas puses;

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (OV L 328, 21.12.2018., 82. lpp.).

20. NEM VĒRĀ atbilstības pārbaudē konstatēto, ka amonjaka emisijas, kas ir viens no cieto daļiņu prekursoriem, pēdējo desmit gadu laikā ir samazinājušās krietni mazāk nekā citas emisijas, cita starpā tādēļ, ka nav konkrētu tiesību aktu par emisiju avotiem; ATZĪST, ka lauksaimniecības nozare ir galvenais kopējo amonjaka emisiju avots visā ES; UZSVER, ka pasākumi šādu emisiju mazināšanai jau ir pieejami un tehniski un ekonomiski dzīvotspējīgi, un MUDINA minētos pasākumus piemērot plašāk; NORĀDA – lai gan KLP ir veikta virkne reformu, lai uzlabotu tās vidisko ilgtspēju, turpmāki uzlabojumi ir atkarīgi no tā, kāds būs iznākums sarunās par KLP nākotni pēc 2020. gada;
21. PAUŽ GANDARĪJUMU par centieniem īstenot jau uzsāktas ES un dalībvalstu kopīgas darbības, piemēram, dialogus par tīru gaisu un Tīra gaisa forumu; ATBALSTA ciešāku sadarbību starp ES, dalībvalstīm un reģionālajām un vietējām iestādēm; ATBALSTA arī reģionālo sadarbību un konkrētu rīcību cīņai pret gaisa pārrobežu piesārņojumu, tostarp saskaņā ar ANO EEK Gaisa konvenciju;
22. ATZĪST, ka saskaņā ar nesen veiktiem novērtējumiem ⁹ gaisa piesārņojums Rietumbalkānu valstīs, jo īpaši pilsētās un rūpnieciskos apgabalos, joprojām ir nopietns veselības problēmu cēlonis, un tam ir negatīva ietekme uz vidi; PAUŽ ATZINĪBU par Komisijas nodomu – pieņemt Zaļo programmu Rietumbalkāniem, lai palīdzētu minētā reģiona valstīm pieņemt efektīvus pasākumus zaļās pārkārtošanās īstenošanā, tostarp gaisa kvalitātes uzlabošanā, panākot atbilstību ES gaisa kvalitātes standartiem;

⁹ Eiropas Vides aģentūras publikācija Nr. 1/2020: "*Western Balkan Countries - 20 years of cooperation with the EEA - Key developments, achievements and the way ahead*" (EEA, Copenhagen, 2019) ["Rietumbalkānu valstis – 20 gadi sadarbības ar EVA – Galvenās norises, sasniegumi un turpmākā virzība" (EVA, Kopenhāgena, 2019)].

23. PIEKRĪT, ka papildu norādījumi un attiecīgā gadījumā skaidrākas prasības pašās Gaisa kvalitātes direktīvās – vajadzības gadījumā ņemot vērā konkrētos vietējos apstākļus – varētu palīdzēt uzlabot monitoringa, modelēšanas un plānu un pasākumu, un to īstenošanas noteikumu efektivitāti un lietderību un vēl vairāk saskaņot tiem piemērotās pieejas; ATBALSTA Komisijas plānotās darbības šajā sakarā saistībā ar Eiropas zaļo kursu, tostarp, izmantojot digitalizācijas piedāvātās iespējas;
24. UZSVER, ka ir vajadzīgi ieguldījumi, lai atbalstītu gaisa piesārņojuma mazināšanu, jo ieguvumi no gaisa kvalitātes politikas ievērojami pārsniedz tās īstenošanas izmaksas; UZSVER, cik svarīgi ir noteikt prioritātes, nodrošināt uzlabotu pieejamību un izmantot pieejamo finansējumu gaisa kvalitātes uzlabošanai; šajā sakarībā, neskarot pašreiz notiekošo sarunu par DFS iznākumu, IEROSINA paredzēt konkrētas iniciatīvas izmaksu ziņā vislietderīgākajiem veselības uzlabošanas pasākumiem apgabalos ar īpašiem ģeogrāfiskiem vai klimatiskiem parametriem, kas apgrūtina gaisa kvalitātes robežvērtību ievērošanu; IEROSINA attiecīgos gadījumos izmantot kopīgos ieguvumus saistībā ar klimata mērķiem un gaisa kvalitāti, lai veicinātu privātos ieguldījumus;
25. atbilstoši 2019. gada 5. decembra secinājumiem ¹⁰ UZSKATA, ka enerģijas nodokļi kā fiskāls instruments var būt svarīga daļa no ekonomiskajiem stimuliem, kas virza sekmīgu enerģētikas pārkārtošanu, veicinot zemas siltumnīcefekta gāzu emisijas un ieguldījumus enerģijas ietaupīšanā, vienlaikus veicinot ilgtspējīgu izaugsmi;
26. NORĀDA, ka patlaban tiek izvērtētas attiecīgās valsts atbalsta pamatnostādnes, tostarp pamatnostādnes par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai, lai atspoguļotu Eiropas zaļā kursa politiskos mērķus un tādējādi atbalstītu rentablu pāreju uz klimatneitralitāti līdz 2050. gadam, un veicinātu pakāpenisku atteikšanos no fosilajiem kurināmajiem, it īpaši vispiesārņojošākajiem, vienlaikus nodrošinot vienlīdzīgus konkurences apstākļus iekšējā tirgū; UZSVER, ka valsts atbalsta pamatnostādņu izvērtēšanā ir pilnībā jāņem vērā gaisa kvalitātes mērķi;

¹⁰ Dok. 14608/19.

27. UZSVER, cik svarīgi ir nodrošināt taisnīgu un godīgu pārkārtošanos, un UZSVER, ka visiem Eiropas iedzīvotājiem, jo īpaši mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem, ir vajadzīga tīra un cenas ziņā pieejama enerģija pietiekamā apjomā;
28. UZSVER, ka ir būtiski uzlabot sabiedrības izpratni un informētību par gaisa kvalitāti un tās ietekmi uz veselību un ekosistēmām, un ATBALSTA Komisijas centienus šajā sakarā.
-